

www.ketab.ir

سرشناسه: امرایی، بابک، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور: پسامدرن و طراحی فراصنعتی/ بابک امرایی.

مشخصات نشر: تبریز: دانشگاه هنر اسلامی تبریز، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۳۱۹ ص.: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۴۶-۰۰۹

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: نمایه.

موضوع: فرانچدد

موضوع: هنر نوین

شناسه افزوده: دانشگاه هنر اسلامی تبریز

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ پ۸الف/۳/۲۸۳۱

رده بندی دیویی: ۱۳۹/۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۳۳۷۱۳

پسا مدرن و طراحی فراصنعتی

مؤلف: بابک امرایی

براستار: سجاد باغبان ماهر همگ آبادی

ناشر: دانشگاه هنر اسلامی تبریز

نوبت چاپ: ۱۳۹۳

تعداد جلد: ۱۰۰۰

تعداد صفحه و تصاویر: ۳۳۰/۳۳۰

صفحه آرای و نظارت بر چاپ: خدمات نشر جام زرین

طراح جلد: امیر قاسمی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۹۴۶-۰۰۹

قیمت: ۱۳۵،۰۰۰ ریال

آدرس: تبریز- خیابان آزادی- ساختمان همگ نظامی-

دانشگاه هنر اسلامی تبریز- خیابان

تلفن: ۰۴۱۱-۵۴۱۹۹۷۰

پست الکترونیکی: research@tabriziau.ac.ir

چکیده

در این کتاب، ضمن تشریح وضعیت عمومی پسامدرن و ساختارهای گوناگون فرهنگی و اجتماعی تأثیر گذار بر آن، به جستجوی ریشه‌های مختلف هنرهای کاربردی و به ویژه طراحی پسامدرن پرداخته می‌شود، تا در نهایت به یک شناخت صحیح، برای تعیین و شناسایی آثار پسامدرن و تفکیک آن از سایر شیوه‌ها و سبک‌ها دست یابیم.

در این پژوهش، ابتدا به بررسی نوع رابطه مدرنیسم و پسامدرنیسم از دید صاحب‌نظران هر دو جریان، پرداخته شده است. سپس وضعیت پسامدرن از زوایای مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، فلسفی و هنری مورد بررسی قرار گرفته است. در هر کدام از این موارد برخی پدیده‌ها و ویژگی‌های خاص پسامدرنیسم که در جهت‌گیری و تشکیل سبک‌های پسامدرن مؤثرند، معرفی شده است. در میان ویژگی‌های پراکنده‌ای که معرفی شده‌اند، برخی صفات مشترک به چشم می‌خورد که نقش کلیدی در بروز سبک‌های پسامدرن دارند. از مهم‌ترین این ویژگی‌ها می‌توان از: نفی فراروایت‌ها، کثرت‌گرایی، جهانی‌گرایی توأم با بومی‌گرایی، ابهام و ابهام‌نام برد، تبلور این صفات در هنر و طراحی، ایجاد بیانی خاص در آثار پسامدرن می‌شود. از این رو، آخرین بخش این پژوهش، به معرفی و شناخت طرز بیان و پیکره‌پردازی پسامدرن می‌پردازد. بسطین منظور و بررسی شناخت این بیان خاص، از دانش نشانه‌شناسی — که در فصل فلسفه مورد بحث قرار گرفته است — استفاده می‌شود، و برخی آثار شاخص پسامدرن از دیدگاه نشانه‌شناسی بررسی می‌شوند. در نتیجه می‌بینیم که آثار پسامدرن از دید نشانه‌شناسی دارای صفات بسیار واضح و متفاوتی هستند که از جمله می‌توان به کاربرد نشانه‌های شمایی، تغییر در شیوه استفاده از نمایه‌ها، دلالت ضمنی، متن باز، استفاده از متن همنشینی و جانشینی اشاره کرد.

فهرست

۱	مقدمه
۵	مبانی و سرچشمه‌ها
۶	مدیریت‌بیم و پسامدیریت‌بیم
۱۰	پسامدیریت‌بیم و مدرن متأخر
۱۱	واژه‌شناسی موضوع
۱۲	فصل اول
۱۳	ساختار اجتماعی پسامدرن
۲۱	۱.۱. جامعه مدرن
۲۳	۱.۲. جامعه پسااصطنعی
۲۵	۱.۳. مدیریت و دانش نظری
۲۶	۱.۳.۲. گسترش بخش خدمات
۲۸	۱.۴. پسامدرن و حلقه‌های اجتماعی
۳۲	۱.۴.۱. شبکه زندگی و خود پسامدرن
۳۷	۱.۵. روابط میان پسامدرن
۴۱	فصل دوم
۴۱	ساختار اقتصادی پسامدرن
۴۵	۲.۱. روابط کاری در اقتصاد نوین
۴۵	۲.۱.۱. بیکاری
۴۹	۲.۱.۲. اخلاق کار
۵۰	۲.۱.۳. تحولات مدیریتی
۵۱	۲.۱.۴. کار - فراغت
۵۳	۲.۲. اقتصاد جهانی
۵۳	۲.۲.۱. سرعایه
۵۶	۲.۲.۲. تجارت جهانی، بازارهای جهانی
۵۷	۲.۲.۳. وضعیت تورم
۶۰	۲-۳. پایان کمیابی
۶۲	۲-۴. تولید پسامدرن
۶۲	۲.۴.۱. طراحی و تولید پسامدرن: تولید منعطف
۷۰	۲.۵. کالای پسامدرن
۷۰	۲.۵.۱. کالای فرهنگی
۷۰	۲.۵.۲. کالای نشانه‌ای
۸۳	فصل سوم
۸۳	ساختار فرهنگی پسامدرن
۹۰	۳.۱. تمایززدایی در برابر تمایزایی
۹۴	۳.۲. فرهنگ عالی / عامی
۹۷	۳.۳. صنعت فرهنگ
۹۹	۳.۴. نغمه فر روایت‌ها

فصل چهارم.....	۱۰۳
ساختار سیاسی پسامدرن.....	۱۰۳
۴.۱. کثرت گرایی.....	۱۰۷
۴.۲. گرایش جهانی / بومی.....	۱۱۱
فصل پنجم.....	۱۱۷
ساختار فلسفی پسامدرن.....	۱۱۷
۵.۱. نشانه‌شناسی: تعاریف و حوزه‌ها.....	۱۱۸
۵.۱.۱. سیگنال یا نشانه.....	۱۲۳
۵.۱.۲. انواع نشانه از نگاه پیرس.....	۱۲۵
۵.۱.۳. رابطه دال و مدلول.....	۱۲۸
۵.۱.۴. سطح دلالت.....	۱۳۰
۵.۱.۵. منش همنشینی و جانشینی.....	۱۳۲
۵.۱.۶. کاربرد نشانه.....	۱۳۵
۵.۲. تفکر پسامدرن.....	۱۳۷
۵.۲.۱. ساختار فکری و پسا-ساختارگرایی.....	۱۳۷
۵.۲.۲. هرمنوتیک مدرن.....	۱۳۸
۵.۲.۳. نقدهای پستمیتیک.....	۱۴۰
فصل ششم.....	۱۴۳
هنر و طراحی پسامدرن.....	۱۴۳
۶.۱. بحران زیبایی‌شناختی قرن نوزدهم: آغاز هنر مدرن.....	۱۴۴
۶.۲. اوج هنر مدرن: انسجام فراروایت‌ها.....	۱۴۶
۶.۳. بحران زیبایی‌شناختی هنر مدرن: آغاز هنر پسامدرن.....	۱۵۰
۶.۴. جریانهای ضد طراحی.....	۱۵۵
۶.۵. جریان‌شناسی طراحی پس از مدرن.....	۱۵۷
۶.۶. تحلیل نشانه‌شناختی زبان فرمی پسامدرن.....	۱۷۲
۶.۶.۱. نوع نشانه.....	۱۷۲
۶.۶.۲. سطوح دلالت.....	۱۸۳
۶.۶.۳. طرح باز: منش همنشینی و جانشینی.....	۱۸۴
۶.۶.۴. کارکردهای پیام و نحوه ادراک.....	۱۸۷
نتیجه‌گیری.....	۱۸۹
فهرست منابع.....	۱۹۷
منابع فارسی.....	۱۹۷
منابع لاتین.....	۲۰۲

فهرست تصاویر

- تصویر ۱-۲: کتری‌های مدولار پیتز بهرنس. تصویر از نگارنده. ۶۴
- تصویر ۲-۲: امکان انتخاب اجزاء اتومبیل فورد موستانگ؛ تصویر از نگارنده. ۶۶
- تصویر ۳-۲: فریمهای متون بخش صوت اتومبیل JVC. تصویر از نگارنده با استفاده از تصاویر سایت شرکت جی.وی.سی. ۶۷
- تصویر ۴-۲: پوسته‌های مختلف که همراه یک گوشی عرضه می‌شود؛ تصویر از (WWW.TELECOMNEWSPK.COM). ۶۸
- تصویر ۵-۱: یکی از سی و پنج «فولی» پارک دو ویلت. ۱۲۸
- تصویر ۶-۱: مبل اثر لوکوربوزیه بر اساس اصالت مواد. ۱۴۸
- تصویر ۶-۲: ماشین تحریر والتاین، طراح اتوره سوتاس. ۱۵۲
- تصویر ۶-۳: تخریب مجتمع مسکونی در سنت لویی میسوری، ۱۹۷۲. ۱۵۲
- تصویر ۶-۴: ساختمان AT&T، طراحی فیلیپ جانسون، ۱۹۸۴. ۱۵۳
- تصویر ۶-۵: ساختمان بهردا، برتلند، طراح مایکل گریوز. ۱۵۳
- تصویر ۶-۶: مرکز فرهنگی ژرژ پمپیدو پاریس، ۱۹۷۷؛ تصویر از: (WWW.SHADOWFIRE.NL). ۱۵۴
- تصویر ۶-۷: قفسه کتاب، طراح اتوره سوتاس. ۱۵۸
- تصویر ۶-۸: ساختمان اداری شرکت سنی، طراح مایکل گریوز و تیم دیسنی، ۱۶۱
- تصویر ۶-۹: مدادتراش پرودیناک؛ اثر ریچارد دیسنی. تصویر از: (BYARS, 1999:81). ۱۷۳
- تصویر ۶-۱۰: کتری هانت، طراحی فیلیپ استارک. تصویر از: (SWEET, 1998:36). ۱۷۴
- تصویر ۶-۱۱: ظرف ماکس لی، طراحی فیلیپ استارک. تصویر از: (SWEET, 1998, 37). ۱۷۶
- تصویر ۶-۱۲: سرویس چایخوری اثر چارلز اچسلی، تصویر از: (ALESSI, 2001, 51). ۱۷۶
- تصویر ۶-۱۳: سرویس چایخوری اثر استیلی تایگر، تصویر از: (ALESSI, 2001, 54). ۱۷۸
- تصویر ۶-۱۴: سرویس چایخوری اثر رابرت ووتوری. تصویر از: (SWEET, 1998, 26). ۱۷۸
- تصویر ۶-۱۵: بدنه کشنده کامیون بر اساس بیومورف، طراح لویس کولانی تصویر از: (WWW.CORE77.COM). ۱۷۹
- تصویر ۶-۱۶: قهوه‌جوش لاکونیکا با نشانه شمالی کلبه؛ تصویر از: (SWEET, 1998:28). ۱۸۱
- تصویر ۶-۱۷: آمپوه‌گیر جویی سلیف با نشانه شمالی رتیل، اثر فیلیپ استارک، تصویر از: (ALESSI, 2001, 84). ۱۸۱
- تصویر ۶-۱۸: کتری سفالی، طراح اتوره سوتاس، تصویر از: (ALESSI, 2001, 161). ۱۸۲
- تصویر ۶-۱۹: قوری طراحی شده توسط ماریان براندت. ۱۸۳

فهرست نمودار

- نمودار ۱-۲: طبقه‌بندی کالاهای پسامدرن؛ نمودار از نگارنده. ۷۱
- نمودار ۲-۲: لایه‌های معنایی یک کالا؛ نمودار از نگارنده. ۸۱
- نمودار ۳-۲: لایه‌های دلالی یک کالا، نمودار از نگارنده. ۱۳۵
- نمودار ۵-۱: نمودار ارتباطی یا کوسن، بازآفرینی نمودار از نگارنده. ۱۳۵

فهرست جداول

- جدول ۱-۷: تطبیق مؤلفه‌های اجتماعی؛ جدول از نگارنده. ۱۹۰
- جدول ۲-۷: تطبیق مؤلفه‌های اقتصادی؛ جدول از نگارنده. ۱۹۱
- جدول ۳-۷: تطبیق مؤلفه‌های فرهنگی؛ جدول از نگارنده. ۱۹۲
- جدول ۴-۷: جدول تطبیق معیارهای نشانه‌شناسی آثار مورد مطالعه؛ جدول از نگارنده. ۱۹۶

مقدمه

همه از آن حیرت‌زده‌اند که این استادان و اندیشمندان گرفته تا فروشندگان و بازاریان، و جالب اینجاست که به این استادان، روایت و تفسیر وجود دارد و چنانچه با وجود گذشت چند دهه از رایج این روش، هنوز هم تریف و تسبیح و مشخصی از آن وجود ندارد. همچنان این پرسش به قوه باقی است که چنانچه در این کتاب

در طول چند دهه اخیر وضعیت به نحوی که هیچ فکر کتاب و مقالات بسیاری بوده است که خوشبختانه تعدادی از آن‌ها توسط محققان و نویسندگان و نیز ترجمه شده است. با این وجود چند مشکل اساسی در این زمینه وجود دارد. اولی آنکه مشکلی عام است و دیگر محققان و نویسندگان به موضوعات و بررسی جوانان مختلف و اجتماع، اقتصاد، سیاست و به صورت متفک و مد نظر از سایر موضوعات آن کتاب هم نمانده و رفتن برخی متفکران از قبیل خودجوش بودن بسیاری از وجود بسیاری از این موضوعات با وجود گذشت بیش از چهار دهه از شروع حرکت‌های پسا مدرن هنوز هم تفکر یک سبک‌گرا از چهره‌ها پسا مدرن صورت نگرفته است. از دیگر نارسایی‌هایی که در پیشینه تحقیقاتی در این موضوع به چشم می‌خورد فقدان تحلیل صحیح و کارآمد از هنر، معماری و به خصوص از هنر نوین است. متأسفانه فرهنگ‌شناسان و هنرمندان حتی در کشورهای صاحب مکتب، به شناخت مرئی و نظری و به ویژه تحلیل وضعیت هنر و طراحی نوین بسیار کم کارند و در همه پژوهش‌های مربوط به هنر، خلأ دیدگاه مستدل و تفسیری به چشم می‌خورد. «استادان» و نویسندگان در کتاب به بررسی و با ارائه بحثی ساده از این موضوعات

فهمی‌ها و خلط مبحث‌های زیادی که تاکنون راجع به پسامدرنیسم و پسامدرنیته به عمل آمده است، بر این باور است که بخش اعظم این کج‌فهمی‌ها، سوء برداشت‌ها و تعبیر نادرست، در واقع به خود پسامدرنیست‌ها باز می‌گردد، زیرا بسیاری از نویسندگان و نظریه‌پردازان پسامدرن هنوز به درستی نتوانسته یا نخواسته‌اند که محدوده‌های مکانی، زمانی و قلمروهای فعالیت یا حیطه عملکرد و مانور نظریه پسامدرن را مشخص سازند، لذا از موضوعی به موضوع دیگر می‌پردازند. (نوذری، ۱۳۸۰، ۲۰)

این چنین نقصی همواره در نخستین سال‌های ظهور یک سبک و مکتب وجود دارد و تفرق آراء و عدم اجماع در بین صاحب‌نظران امری عادی محسوب می‌شود، لیکن به نظر می‌رسد که با گذشت چند دهه از تحولات نوین در عرصه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی موسوم به پسامدرن، هنوز جوانب بسیاری از این موضوع در پرده ابهام باقی مانده است و به نظر می‌رسد که این معضل برای پسامدرنیسم به طور جدی وجود دارد. این معضل به ویژه در عرصه‌های هنر، معماری و طراحی متجلی است و تا حدودی از فضای پیچیده و مبهم جاری نشأت می‌گیرد، این امری توانایی هم‌کاری‌ها و مخصوصاً فقدان نگرش نافذ در این زمینه را نادیده گرفت. لذا در این کتاب که پیش برده است اولاً خواستگاه‌ها، مبادی و زمینه‌های مختلف پسامدرنیسم، بررسی شوند و آنگاه از طریق مقایسه نظرات گوناگون صاحب‌نظران و فعالان پسامدرنیسم به ترسیم سیمایی شفاف‌تر از وضعیت پسامدرن پرداخته شده و مبانی و اصول حاکم بر آن استخراج شود.

بدیهی است که موضوع از زاویه دید یک طراح تحلیل شده است، دیدگاهی که در پژوهش‌های معاصر جای آن به شکل تأسیس باری‌حالی است. در جوامع امروز، در فرهنگ معاصر، در اقتصاد نوین، و حتی در سیاست پیچیده و غافل حاکم بر روابط جهانی، شاهد نقش‌آفرینی کالا و اهمیت مصرف به عنوان بازیگری هستیم. هنر و طراحی امروز و محصولات آنی که هم اینک به کار می‌روند، روی صحنه زندگی به گونه‌ای همه چیز باشند، سفرای فرهنگی، لژیون‌های استعمارگر، حرامیانی نزول خوار، و شاهد دردها، و پاسخی فراتر از نیازها. این بازیگر، همه این چهره‌ها را با نشانه‌های افسونگرش به نمایش می‌گذارد، امروزه در همه حوزه‌ها از فلسفه تا اقتصاد و از فرهنگ تا سیاه‌چهره‌های کالای مصرف، اشراق کاملی وجود دارد و داغ‌ترین مباحث حول کالا مطرح می‌شود. اقتصاد نشانه‌ای کالا، فرهنگ کالا بودگی، جامعه مصرفی، مصرف انبوه و ...

در این کتاب کوشش شده است تا این بُعد از زندگی معاصر بیشتر مورد توجه قرار گیرد، از این رو بیشتر مثال‌ها به سمت طراحی و معماری معطوف شده‌اند. فصل پایانی این رساله نیز به طور ویژه، به تحلیل هنرهای کاربردی معاصر و زبان طراحی پسامدرن پرداخته

است. فصول اولیه، ریشه‌های پسامدرنیسم را در جنبه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و فلسفی مورد کاوش قرار می‌دهد. هر یک از این موارد، دنیای گسترده‌ای از مفاهیم را در بر می‌گیرند که شناخت آن‌ها برای شناخت پسامدرنیسم و به ویژه هنر و طراحی آن الزامی است.

با توجه به گستردگی موضوعات ممکن است برخی از مباحث کتاب از حوصله خوانندگان (به ویژه عزیزان دانشجوی) خارج باشد، لذا نگارنده کوشیده است متن را به نحوی ویرین کند که در صورتی که خواننده مایل به مطالعه بخشی از کتاب نباشد، بتواند از آن عبور کند؛ گرچه امیدوارم که چنین نباشد. در پایان، از خداوند حکیم خواستارم که این نوشتار را بسیار نثر دانش قرار دهد و از گمراهی در تأویل برحذر دارد.

www.ketab.ir